

Nieuwsbrief - EHRC Updates 2026-11

Nummer 11, 2026

Redactie: J.H. Gerards, H. Morre, J. Krommendijk, S. Lambrecht, P. Ölçer, B. Aarrass, L.E. Burgers, P. Cannoot, L.R. Glas, C. Mak, D.A.G. van Toor en C. Van de Graaf.

INHOUDSOPGAVE

Europees Hof voor de Rechten van de Mens

[Europees Hof voor de Rechten van de Mens,](#)

[ECLI:CE:ECHR:2026:0528JUD002151223](#) 28-05-2026

Tožičková t. Tsjechië, EHRM 28 mei 2026, nr. 21512/23

[Europees Hof voor de Rechten van de Mens,](#)

[ECLI:CE:ECHR:2026:0528JUD002618714](#) 28-05-2026

Petrignani e.a. t. Italië, EHRM 28 mei 2026, nrs. 26187/14 en 2 andere

[Europees Hof voor de Rechten van de Mens,](#)

[ECLI:CE:ECHR:2026:0528JUD002142518](#) 28-05-2026

Kovalenko t. Oekraïne, EHRM 28 mei 2026, nr. 21425/18

[Europees Hof voor de Rechten van de Mens,](#)

[ECLI:CE:ECHR:2026:0526JUD004210922](#) 26-05-2026

Samet Kaya t. Turkije, EHRM 26 mei 2026, nr. 42109/22

[Europees Hof voor de Rechten van de Mens,](#)

[ECLI:CE:ECHR:2026:0526JUD001254923](#) 26-05-2026

Mavrakis e.a. t. Turkije, EHRM 26 mei 2026, nrs. 12549/23 en 2 andere

[Europees Hof voor de Rechten van de Mens,](#)

[ECLI:CE:ECHR:2026:0526JUD005479616](#) 26-05-2026

J.B. t. Griekenland, EHRM 26 mei 2026, nr. 54796/16

[Europees Hof voor de Rechten van de Mens,](#)

[ECLI:CE:ECHR:2026:0526JUD002282421](#) 26-05-2026

Idris Akhundov t. Azerbeidzjan, EHRM 26 mei 2026, nr. 22824/21

[Europees Hof voor de Rechten van de Mens,](#)

[ECLI:CE:ECHR:2026:0521JUD006276514](#) 21-05-2026

Sobczynska e.a. t. Polen, EHRM 21 mei 2026, nrs. 62765/14 en 2 andere

[Europees Hof voor de Rechten van de Mens,](#)

[ECLI:CE:ECHR:2026:0521JUD001372123](#) 21-05-2026

Lena Hakobyan e.a. t. Armenië, EHRM 21 mei 2026, nrs. 13721/23 en 34245/23

[Europees Hof voor de Rechten van de Mens,](#)

[ECLI:CE:ECHR:2026:0519JUD001110323](#) 19-05-2026

Stanković t. Bosnië en Herzegovina, EHRM 19 mei 2026, nr. 11103/23

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2026:0519JUD004158523 19-05-2026

Miladze t. Georgië, EHRM 19 mei 2026, nr. 41585/23

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2026:0519JUD004400124 19-05-2026

K.A. t. Oostenrijk, EHRM 19 mei 2026, nrs. 44001/22 en 22881/24

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2026:0426DEC003733623 28-04-2026

Mouelhi t. België, EHRM 28 april 2026 (ontv.besl.), nr. 37336/23

Annotatie

Jurić t. Kroatië (EHRM, 51771/21) – Subsidiariteit tussen de regels door: verzoek kostenvergoeding deels afgewezen

L.R. Glas

Annotatie

Italgomme Pneumatici S.R.L. e.a. t. Italië (EHRM, 36617/18) – Verenigbaarheid van onaangekondigde, niet-strafrechtelijke belastingcontroles met artikel 8 EVRM

J.P. Boer en S.C.W. Douma

RECHTSPRAAK

Petrignani e.a. t. Italië, EHRM 28 mei 2026, nrs. 26187/14 en 2 andere

In de drie gevoegde zaken zijn na strafrechtelijke veroordelingen voor financiële misdrijven steeds inbeslagnames op goederen opgelegd ten bedrage van ettelijke miljoenen euro's. Art. 7 EVRM is op deze inbeslagnames van toepassing. Uit art. 7 EVRM kan geen evenredigheidsvereiste worden afgeleid, maar de bepaling is geschonden voor zover er geen consistente rechtspraak was over de gezamenlijke verantwoordelijkheid. Art. 1 EP EVRM vergt dat de omvang van de inbeslagname in verhouding moet staan tot het vergrijp en dat deze in ieder geval niet mag uitstijgen boven de waarde van de wederrechtelijk verkregen voordelen. Deze bepaling is hier geschonden.

Eerste klager – een accountant – is ten laste gelegd dat hij samen met anderen een aantal belastingovertredingen zou hebben begaan. In het kader van de strafrechtelijke procedure is verzocht om een bedrag in beslag te nemen van dezelfde omvang als de commissie die hij voor het strafrechtelijk handelen zou hebben verkregen, namelijk 12.000 euro. Later was klager betrokken bij een 'plea bargain' die ertoe leidde dat hij een relatief lichte sanctie opgelegd kreeg. Wel werd de waarde van de belastingontwijking ingeschat op ruim vijf miljoen euro, waarbij alle daders voor het volledige bedrag konden worden aangesproken. In dit verband werd opdracht gegeven tot beslaglegging op goederen van klager ter hoogte van het volledige bedrag, waaronder in ieder geval op de rekening met de eerder al gereserveerde 12.000 euro. In deze procedure werd ook vastgesteld dat deze inbeslagname van punitieve aard was. In de beide gevoegde zaken spelen soortgelijke feitencomplexen, maar doet de situatie van gezamenlijke aansprakelijkheid zich niet (op dezelfde manier) voor.

Voor het EHRM heeft klager allereerst gesteld dat het in beslag nemen van een bedrag dat gelijkstaat aan de volledige opbrengst van de strafbare feiten in strijd was met art. 7 EVRM. De

regering heeft daarbij al toegegeven dat het hier gaat om een strafrechtelijke sanctie, zodat het EHRM dit zonder nader onderzoek kan aannemen. Klagers hebben vooral gesteld dat het disproportioneel is dat alle daders gemeenschappelijk volledig verantwoordelijk worden gehouden voor de opbrengsten uit de strafbare feiten, zonder dat is onderzocht wat ieders persoonlijke en individuele betrokkenheid hierbij was. Nu er wel een duidelijke link was tussen het individuele gedrag van de daders en de inbeslagname, kan echter niet worden geoordeeld dat in feite een straf is opgelegd voor het handelen van een derde partij. Ook wijst het Hof erop dat het in het kader van art. 7 EVRM niet de proportionaliteit van een sanctie kan beoordelen. Gelet daarop kan het niet concluderen dat art. 7 EVRM om die reden is geschonden.

Wel is nog de vraag of het beginsel van gemeenschappelijke aansprakelijkheid voldoende duidelijk uit de Italiaanse strafwetgeving kan worden afgeleid. Daarbij is van belang dat een tijdlang – namelijk bijna twintig jaar – divergenties en inconsistenties hebben bestaan in de Italiaanse rechtspraak over dit onderwerp. Dit kan niet meer worden gezien als een geleidelijke en voorzienbare uitlegontwikkeling. Daarnaast is niet duidelijk geworden hoe bij een situatie van gedeelde verantwoordelijkheid de verdeling van de financiële gevolgen precies vorm zal krijgen en welke criteria daarbij in acht genomen worden. Vanwege beide problemen van onvoorzienbaarheid is art. 7 EVRM in dit opzicht wel geschonden.

Daarnaast hebben klagers gesteld dat de inbeslagname van goederen ter hoogte van de volledige omvang van de opbrengsten uit belastingovertredingen in strijd is met art. 1 EP EVRM. In zijn beoordeling concentreert het Hof zich op de proportionaliteit van de gemaakte inbreuk. Meestal oordeelt het Hof daarbij dat inbeslagname proportioneel is als voldoende vaststaat dat het gaat om voordelen die door wederrechtelijk handelen zij verkregen. Bij punitieve inbeslagname heeft het Hof wel geoordeeld dat inbeslagname zo vergaande financiële gevolgen kan hebben voor iemand dat moet worden gesproken van een excessieve last. De gevolgen van een inbeslagname moeten dus voldoende corresponderen met de ernst van de overtreding. Ook is relevant of de dader eventueel nog in een civiele procedure kan worden aangesproken.

In het onderhavige geval is al te automatisch volledig gedeelde verantwoordelijkheid aangenomen voor de strafbare feiten en de daaruit verkregen voordelen. Ook wanneer wordt gekeken naar de reparatoire effecten van de inbeslagname is de maatregel niet redelijk. De gedeelde verantwoordelijkheid leidde er namelijk toe dat de klagers in een slechtere financiële situatie zijn beland dan waarin zij voorafgaand aan de strafrechtelijke vergrijpen verkeerden. Dit betekent dat er ook goederen in beslag zijn genomen die helemaal geen relatie hadden tot het wederrechtelijk handelen. Er waren bovendien minder vergaande mogelijkheden geweest om de nagestreefde doelen te bereiken, zoals een verdeling naar gelang de mate van

betrokkenheid. Eventueel hadden de daders wel kunnen proberen om hun mede-daders civiel aansprakelijk te stellen voor het deel van de in beslag genomen opbrengsten waarvoor zij zelf niet verantwoordelijk waren, maar het is zeer de vraag of dit realistisch is gelet op de liquiditeit van de betrokkenen. Art. 1 EP EVRM is dan ook geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 28-05-2026

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2026:0528JUD002618714

Zaaknummer: 26187/14 en 2 andere

Wetsartikelen: EVRM art. 7 en EVRM art. 1 EP

RECHTSPRAAK

Tožičková t. Tsjechië, EHRM 28 mei 2026, nr. 21512/23

Een journaliste deed verslag van een demonstratie en wilde ook het optreden van de politie daarbij in beeld brengen. Toen ze een groep demonstranten volgde die illegaal een kolenmijn inging, werd zij net als de demonstranten aangehouden. Ze mocht de aanhouding en de gebeurtenissen erna ook niet filmen. Het EHRM wijst op het grote belang van journalistieke verslaggeving, dat in de afweging tegen openbare-ordebelangen terdege moet worden betrokken. In dit geval is niet gebleken van een ‘pressing social need’ voor de aanhouding en het filmverbod, zodat art. 10 EVRM is geschonden.

In 2020 woonde klagerster in haar hoedanigheid van journaliste een demonstratie bij; haar perskaart was daarbij duidelijk zichtbaar. De demonstratie liep uit de hand en demonstranten begaven zich naar binnen in een kolenmijn. Klagerster volgde hen om verslag te kunnen doen. De politie gaf de demonstranten opdracht om de mijn te verlaten en hield hen aan toen zij hieraan geen gehoor gaven. Ook klagerster bleef in de mijn en beriep zich daarbij op haar journalistieke functie. Uiteindelijk werd ook zij weggevoerd en aangehouden. Na twee uur werd zij vrijgelaten. Tijdens de periode van aanhouding mocht ze geen video-opnames maken. Klagerster heeft hiertegen geprocedeerd, maar de nationale rechters achtten de aanhouding uiteindelijk gerechtvaardigd.

Voor het EHRM heeft klagerster gesteld dat art. 10 EVRM is geschonden door de aanhouding tijdens het rechtmatig uitoefenen van haar journalistieke werkzaamheden. Het Hof stelt voorop dat klagerster door de aanhouding en door het verbod op het maken van video-opnamen is beperkt in haar mogelijkheden om informatie te vergaren, terwijl dat een essentieel onderdeel vormt van de persvrijheid. Daardoor is een inbreuk gemaakt op haar uitingsvrijheid. Verder benadrukt het de cruciale waakhondrol die journalisten spelen als het gaat om het informeren van het publiek over de rol die de politie speelt bij het controleren van demonstraties en handhaving van de openbare orde. Er is dan ook maar een beperkte margin of appreciation als het gaat om het verwijderen van een journaliste van het terrein van een

demonstratie. Klaagster had in dit geval ook de uitdrukkelijke bedoeling om verslag te doen van zowel de demonstratie als het optreden van ordehandhavers daarbij. De politie zelf had uiteraard een bevoegdheid om eventueel mensen aan te houden tijdens de demonstratie, maar moest daarbij ook rekening houden met het feit dat het niet handelen in overeenstemming met een opdracht van de politie niet automatisch hoeft te leiden tot aanhouding. In de afweging daarbij moet onder meer rekening worden gehouden met bijvoorbeeld het gedrag van de betrokkene, de journalistieke status en de impact op de uitingsvrijheid. Van zo'n afweging is hier niet gebleken. De politie heeft later ook erkend dat klaagster niet had mogen worden verzocht om de mijn te verlaten. Daarbij speelde ook mee dat ze dat toch al zou doen zodra de demonstranten zouden weggaan of zouden worden verwijderd, juist omdat ze verslag wilde leggen van de manier waarop de politie met de demonstranten omging. Een en ander betekent dat geen goede onderbouwing is gegeven voor de aanhouding van klaagster en dat daarvoor ook geen 'pressing social need' is aangetoond. Art. 10 EVRM is dan ook geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 28-05-2026

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2026:0528JUD002151223

Zaaknummer: 21512/23

Wetsartikelen: EVRM art. 10

RECHTSPRAAK

Kovalenko t. Oekraïne, EHRM 28 mei 2026, nr. 21425/18

Na een feestje is Kovalenko mishandeld door – onder anderen – twee ‘off-duty’ politiemannen. Deze mannen riepen de politie erbij en initieerden de arrestatie van Kovalenko, die ernstige hersenschade bleek te hebben. Na het incident is onderzoek ingesteld, maar dit heeft niet geleid tot juridische gevolgen. Het Hof overweegt dat de politiemannen weliswaar buiten dienst handelden, maar dat zij zodanig de indruk hebben gewekt van politiegezag uit te oefenen dat dit moet worden gezien als een verticale situatie waarvoor de staat aansprakelijk is. Gelet op de omstandigheden van het geval neemt het Hof procedurele en materiële schending van art. 3 EVRM aan.

Klager is in 2008 (naar zijn zeggen zonder aanleiding) mishandeld door een groep mannen, waaronder M.B. en K.: twee politiemannen die buiten diensttijd een feestje hadden. Hierdoor raakte hij ernstig gewond en liep hij hersenschade op. M.B. en K. riepen de politie erbij en initieerden aanhouding van klager. De regering geeft een andere feitelijke lezing, waarbij klager zelf de vechtpartij uitlokte en ook M.B. en andere mannen verwondde. Klager en zijn vriend B. waren op het moment van de vechtpartij onder invloed van alcohol (met een percentage van 0.6% [sic]), terwijl M.B. nuchter zou zijn en de andere betrokkenen niet op alcohol werden getest. Naar aanleiding van het incident hebben verschillende onderzoeken plaatsgevonden, maar dat heeft niet geleid tot juridische stappen. In het kader van dit onderzoek is een uitgebreid medisch dossier van klager opgebouwd, maar dat is in 2012 zoekgeraakt.

Voor het Hof heeft klager gesteld dat hij is mishandeld door off-duty handelende politiemannen en dat daar onvoldoende onderzoek naar is uitgevoerd, in strijd met art. 3 EVRM. Het Hof roept in herinnering dat het enkele feit dat politiemannen buiten diensttijd handelde nog niet betekent dat de staat voor hun optreden niet meer aansprakelijk kan worden gehouden. In het voorliggende geval is uit getuigenverklaringen gebleken dat M.B. en K. hun politiekaarten lieten zien aan omstanders en – toen de ‘on-duty’ politie arriveerden –

amicaal met hen omgingen en hen zeiden dat ze klager en B. moesten arresteren. Ook de politie heeft zich gedragen op een manier die erop wees dat zij impliciet aannamen dat zij op aanwijzing van collega's handelden. Klagers gebruikten daarmee feitelijk hun positie en oefenden politiegezag uit. De staat is dan ook *ratione personae* verantwoordelijk voor hun handelen in het licht van art. 3 EVRM.

Ten aanzien van de klachten over art. 3 EVRM oordeelt het Hof dat er tal van tekortkomingen waren in de onderzoeken. Deze zijn te laat en onvoldoende onafhankelijk uitgevoerd, klager is er onvoldoende in betrokken, bewijsmateriaal is onvoldoende en onzorgvuldig verzameld en het kwijtraken van het medisch dossier getuigt van grote slordigheid. Dit is des te problematischer omdat in dit geval de feitelijke toedracht betwist is. In het licht daarvan moet het Hof vaststellen dat in procedureel opzicht art. 3 EVRM is geschonden. Uit de onbetwist vaststaande feiten leidt het Hof af dat de mishandelingen en schade in ieder geval grotendeels zijn toe te rekenen aan M.B. en K., zodat art. 3 EVRM ook in materieel opzicht is geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 28-05-2026

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2026:0528JUD002142518

Zaaknummer: 21425/18

Wetsartikelen: EVRM art. 3

RECHTSPRAAK

Samet Kaya t. Turkije, EHRM 26 mei 2026, nr. 42109/22

Na een echtscheiding leed Kaya – toen net benoemd tot officier van justitie – aan vrij ernstige psychische problemen, waarvoor hij is behandeld. Vanwege de vrees dat zijn klachten tot verslechtering van zijn functioneren zouden leiden is Kaya ontheven van zijn functie als officier van justitie. Zijn verweer dat hij inmiddels in remissie was is afgewezen, zonder dat hij een mogelijkheid had hierover te procederen. Het EHRM stelt vast dat het hier gaat om een geschil over burgerlijke rechten en verplichtingen waarop art. 6 lid 1 EVRM van toepassing is. Door het ontbreken van toegang tot een rechter is deze bepaling geschonden.

Klager is in 2017 geselecteerd voor benoeming in functies in de rechterlijke macht en het openbaar ministerie van Turkije. In 2018 werd hij benoemd tot officier van justitie, maar al snel kreeg hij psychische klachten als gevolg van een echtscheiding. In 2019 kreeg hij op het werk een inzinking en werd hij naar het ziekenhuis gebracht. Volgens de artsen leed hij aan slapeloosheid, depressie, paranoia en suïcidale gedachten. Een dag later werd hij in een psychiatrische kliniek gediagnosticeerd met een schizofrenie-achtige psychotische stoornis. Op klagers verzoek werd hij na een korte behandeling ontslagen uit de kliniek, maar zocht hij meteen hulp bij een andere instelling. Daar werd vastgesteld dat hij leed aan een angststoornis. Naar aanleiding hiervan stelde de relevante afdeling van de Hoge Raad van Justitie (HSK) een onderzoek in naar de vraag of klagers gezondheidsklachten aanleiding vormden voor uitsluiting van zijn functies. In 2021 werd besloten om zijn benoeming te beëindigen. Daarop heeft klager een nader psychiatrisch onderzoek laten uitvoeren, waaruit bleek dat hij geen aandoeningen had die zijn functioneren als officier van justitie zouden kunnen bemoeilijken. Voor zover die er eerder al waren geweest, was klager daarvan in remissie en had hij geen terugvallen gehad. Dit gaf de HSK echter geen aanleiding om terug te komen op de eerder genomen beslissing. Hierover heeft klager niet kunnen procederen.

Voor het EHRM heeft klager gesteld dat is gehandeld in strijd met art. 6 EVRM omdat hij geen

mogelijkheid heeft gehad om de genomen beslissing over de functiebeëindiging in rechte te laten toetsen. Het EHRM overweegt dat naar Turks recht officieren van justitie voor het leven zijn benoemd en dat ze beschermd worden tegen verwijdering of ontslag. Alleen in uitzonderlijke omstandigheden is het mogelijk om hen eerder van hun functie te ontheffen. Tot deze uitzonderingen behoort ook het niet kunnen functioneren in verband met gezondheidsproblemen. De vraag of klager niet meer in voldoende gezondheid was om zijn functie te kunnen uitoefenen is volgens het EHRM een feitelijke vraag en daarbij kan worden gezegd dat het ging om een geschil over een 'recht' in de zin van art. 6 lid 1 EVRM. Er is op grond van de *Vilho Eskelinen*-test geen grond om aan te nemen dat het geschil over de functie van klager zodanig met uitoefening van staatsbevoegdheden verbonden was dat de zaak zou moeten worden uitgezonderd. Art. 6 lid 1 EVRM kan dan ook worden toegepast.

De vraag is vervolgens of er zwaarwegende redenen waren om klagers ontslag in dit geval niet te laten toetsen. Het Hof heeft al eerder benadrukt dat de interne mechanismen van de HSK niet voldoende met waarborgen zijn omkleed om te kunnen spreken van een effectief rechtsmiddel. In dit geval is dat ook gebleken, in die zin dat geen enkel voorbeeld is gegeven van een beslissing op basis van gezondheidsgronden die in de interne procedures bij de HSK tot een gegrond bezwaar heeft geleid. Nu ook geen rechterlijke toetsing mogelijk was, is art. 6 lid 1 EVRM daarmee geschonden.

In het licht van art. 8 EVRM heeft klager nog gesteld dat zijn ontslag willekeurig was omdat hij inmiddels in remissie was van zijn eerdere gezondheidsproblemen en het ontslag grote gevolgen had voor zijn persoonlijke en gezinsleven. Het Hof stelt echter vast dat de klacht over art. 6 lid 1 EVRM de kern vormt van klagers procedure, zodat het geen aanleiding ziet om deze klacht nog separaat te behandelen.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 26-05-2026

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2026:0526JUD004210922

Zaaknummer: 42109/22

Wetsartikelen: EVRM art. 6 lid 1

RECHTSPRAAK

J.B. t. Griekenland, EHRM 26 mei 2026, nr. 54796/16

J.B. is uit Syrië via Turkije naar Griekenland gevlucht en heeft daar asiel aangevraagd. In het licht van de EU-Turkije-deal hebben de Griekse bestuursorganen besloten dat J.B. naar Turkije kon en moest worden teruggestuurd. Het EHRM overweegt dat klagers asielverzoek in Griekenland zorgvuldig is beoordeeld en dat daarbij ook is onderzocht welke garanties zijn geboden in de EU-Turkije-deal. Daarbij is terecht geoordeeld dat daarbij voldoende is verzekerd dat bij terugzending geen sprake zou zijn van refoulement of art. 3 EVRM-schending. Art. 13 EVRM is dan ook niet geschonden door de gegeven beoordeling.

Klager, een christen van Armeense origine, is in 2015 uit Syrië gevlucht uit angst voor vervolging door Islamitische Staat. Op zijn reis heeft hij een jaar in Turkije doorgebracht, waarna hij is doorgereisd naar Griekenland en daar asiel heeft aangevraagd. Volgens hem was Turkije geen veilig derde land voor hem, omdat hij daar gedwongen was zijn Armeense etniciteit en zijn godsdienst te verbergen. In 2016 oordeelde de Griekse autoriteiten echter dat Turkije voor hem wel een veilig derde land was in de zin van de EU-Turkije-deal. Hij zou dan ook moeten worden uitgezet naar Turkije. Met het oog daarop is hij enige tijd in een politiebureau vastgehouden. Later is klager naar Frankrijk doorgereisd, waar hij een vluchtelingenstatus heeft verkregen.

De procedure bij het EHRM spitst zich toe op de vraag of het onderzoek van zijn asielaanvraag en het oordeel over zijn terugkeer naar Turkije verenigbaar zouden zijn met art. 3 jo. 13 EVRM. Het Hof besluit het onderdeel van de klacht over de risico's bij terugkeer niet te beoordelen, nu klager inmiddels een verblijfsvergunning in Frankrijk heeft verkregen en dit risico nu daardoor niet meer aan de orde is.

De centrale vraag is daarmee of klager voldoende rechtsbescherming heeft kunnen verkrijgen in Griekenland bij de beoordeling van zijn asielverzoek in Griekenland. Het EHRM overweegt

dat de asielaanvraag is onderzocht door de bevoegde bestuursorganen, een beroepscomité en uiteindelijk de rechter. Daarbij is terdege gekeken naar de persoonlijke omstandigheden van J.B. en naar risico's die hij zou lopen in Turkije resp. Syrië. De bestuursorganen zijn daarbij niet volledig en uitsluitend afgegaan op de toezeggingen en garanties van Turkije in het kader van de EU-Turkije-deal, maar hebben ook gekeken naar het bredere raamwerk van deze deal en ander objectief feitenmateriaal dat op de risicobeoordelingen betrekking heeft. Turkije heeft specifiek met betrekking tot Syrische vluchtelingen de toezegging gedaan dat zij tijdelijke bescherming zouden krijgen en dat er monitoring zou plaatsvinden door de EU en de UNHCR. De gegeven garanties waren volgens het EHRM voor de Griekse autoriteiten voldoende om hun beslissingen op te kunnen baseren en om te kunnen weerleggen dat bij terugkeerbesluiten naar Turkije sprake zou zijn van verboden *refoulement* en strijd met art. 3 EVRM. Zeker nu klager ook de mogelijkheid heeft gekregen om te laten zien dat Turkije voor hem geen veilig derde land zou zijn, is art. 3 jo. 13 EVRM niet geschonden.

Een schending van art. 3 EVRM ziet het EHRM ten slotte wel in de periode waarin klager met het oog op zijn uitzetting naar Turkije is vastgehouden op het politiebureau, gelet op de slechte omstandigheden die zich niet leenden voor een detentie van de lengte als hier aan de orde (een maand en 19 dagen).

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 26-05-2026

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2026:0526JUD005479616

Zaaknummer: 54796/16

Wetsartikelen: EVRM art. 3 en EVRM art. 13

RECHTSPRAAK

Mavrakis e.a. t. Turkije, EHRM 26 mei 2026, nrs. 12549/23 en 2 andere

Mavrakis en Kasapoğlu zijn in 2011 verkozen tot lid van de raad van bestuur van twee Stichtingen van de Grieks-orthodoxe kerk in Turkije. De Algemene Directie van beide stichtingen heeft deze benoemingen vervolgens ongedaan gemaakt omdat de leden van de raad van bestuur geen geestelijken mochten zijn. Het EHRM besluit deze zaak te beoordelen in het licht van art. 11 EVRM, omdat het hier primair gaat om uitoefening van de verenigingsvrijheid. Het stelt vast dat er geen enkele wettelijke basis was voor de ongedaanmaking van de benoemingen, zodat art. 11 EVRM is geschonden.

In 2011 is eerste klager verkozen tot lid van de raad van bestuur van de Stichting van de Grieks-orthodoxe kerk Beşiktaş Cihannüma. Tweede klager werd verkozen tot lid van de raad van bestuur van een Stichting van een andere Grieks-orthodoxe kerk. Naar aanleiding van deze verkiezingen schrapte de Algemene Directie van de beide stichtingen klagers van de lijsten van de raad van bestuur van de stichtingen vanwege hun hoedanigheid als geestelijken. Hierover hebben klagers geprocedeerd, omdat volgens hen noch de nationale wetgeving, noch enige andere bepaling voorziet in de uitsluiting van geestelijken van het lidmaatschap van een raad van bestuur. De administratieve rechtbanken van Istanboel hebben de bestreden besluiten nietig verklaard, maar in 2016 vernietigde de Turkse Raad van State deze vonnissen.

Voor het EHRM hebben klagers gesteld dat de schrapping van hun benoeming in de raden van bestuur in strijd komt met art. 9 en 11 EVRM. Het EHRM overweegt dat de beide bepalingen hier nauw met elkaar zijn verbonden, omdat het gaat om het beheer van stichtingen die toebehoren aan religieuze minderheden in Turkije. Het EHRM heeft eerder al benadrukt dat het verenigingskarakter hier vooropstaat, ook al omdat het belang van pluralisme hierbij mede een centrale rol speelt en dat het mogelijk maakt om de religieuze dimensie van de klachten ten volle in aanmerking te nemen bij het beoordelen van de klacht. Die beoordeling vindt dus plaats op basis van art. 11 EVRM, gelezen in het licht van art. 9 EVRM.

Het EHRM wijst er verder op dat de regering geen enkele nationale wettelijke bepaling heeft aangevoerd die de basis zou kunnen vormen voor de schrapping van de benoemingen. Klagers voldeden aan alle voorwaarden die wel in de toepasselijke regelgeving waren vastgelegd; het niet zijn van geestelijke stond daar niet bij. De Raad van State heeft weliswaar de vonnissen vernietigd, maar heeft erkend dat de Directie geen bevoegdheid had om de bestuurdersbenoemingen te controleren en te vernietigen en deze alleen had mogen voorleggen aan een rechterlijke instantie. Gelet daarop kan het EHRM vaststellen dat art. 9 jo. 11 EVRM is geschonden, zonder dat het nodig is om nog in te gaan op de legitimiteit en proportionaliteit van de inbreuk.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 26-05-2026

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2026:0526JUD001254923

Zaaknummer: 12549/23 en 2 andere

Wetsartikelen: EVRM art. 9 en EVRM art. 11

RECHTSPRAAK

**Idris Akhundov t. Azerbeidzjan, EHRM 26 mei 2026, nr.
22824/21**

Een oud-politieman is na zijn pensioen naar Duitsland gemigreerd, mogelijk vanwege de gevolgen van zijn eerdere kritiek op het politieke bewind in Azerbeidzjan. Na zijn vertrek is zijn pensioenuitkering stopgezet, beweerdelijk om te voorkomen dat sprake zou zijn van een dubbele uitkering. Het EHRM ziet echter geen enkele wettelijke grondslag voor de beëindiging van de uitkering. Daarmee is het eigendomsrecht (art. 1 EP EVRM) geschonden.

Klager ontvangt als gepensioneerd politiemans sinds 2016 een pensioenuitkering. Volgens klager is hij na zijn ontslag in de gaten gehouden door het Azerbeidzjaanse ministerie van binnenlandse zaken (MIA) omdat hij eerder kritiek had uitgeoefend op de politieke leiding in Azerbeidzjan. Hij is daarom gevlucht naar Duitsland, waar hij politiek asiel heeft gekregen of – afhankelijk van de feitelijke lezing die de partijen hebben gegeven – waar hij naartoe is gemigreerd. Om die reden is in 2017 klagers pensioenbetaling beëindigd.

Voor het EHRM heeft klager gesteld dat de beëindiging van zijn pensioenuitkering, terwijl het hier ging om een op basis van pensioenbijdragen opgebouwde uitkering, niet verenigbaar is met het door art. 1 EP EVRM beschermde eigendomsrecht. Volgens de nationale autoriteiten is dit gebeurd omdat hij geen dubbele sociale voordelen zou kunnen benutten, maar zij hebben niet verwezen naar enige wettelijke grondslag voor de beëindiging. Deze is dan ook in strijd met art. 1 EP EVRM.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 26-05-2026

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2026:0526JUD002282421

Zaaknummer: 22824/21

Wetsartikelen: EVRM art. 1 EP

RECHTSPRAAK

**Lena Hakobyan e.a. t. Armenië, EHRM 21 mei 2026, nrs.
13721/23 en 34245/23**

In Armenië bestaat sinds 2014 resp. 2016 een procedure waarin schadevergoeding kan worden geboden als in een zaak het recht op een eerlijk proces is geschonden. Hoewel deze procedure ook kan worden benut bij redelijketermijnoverschrijdingen, stelt het Hof op basis van de toepassingspraktijk vast dat de procedure zich daarvoor niet goed leent. Het gaat daarmee om een rechtsmiddel dat niet hoeft te worden uitgeput in de zin van art. 35 EVRM. Gelet daarop nodigt het Hof Armenië onder art. 46 EVRM uit om een specifieke compensatieregeling voor redelijketermijnoverschrijdingen in het leven te roepen die wél aan de eisen voldoet.

Deze zaak betreft een aantal klagers dat betrokken was in civiele en bestuursrechtelijke procedures waarin naar hun zeggen de redelijke termijn is overschreden. De voorliggende rechtsvragen bij het Hof betreffen de toepasselijkheid van in 2014 en 2016 ingevoerde regelingen voor compensatie in procedures waarbij sprake is geweest van een schending van art. 6 lid 1 EVRM.

Voor het EHRM hebben klagers gesteld dat deze procedure zelf niet voldoet aan de eisen die voortvloeien uit art. 6 lid 1 resp. art. 13 EVRM. Het Hof stelt voorop dat het in verschillende eerdere zaken over dit onderwerp heeft geoordeeld dat het hier niet om een uit te putten rechtsmiddel ging in de zin van art. 35 EVRM. De beschikbare compensatieprocedures zien niet specifiek op het bespoedigen van gerechtelijke procedures en zijn evenmin gericht op het bieden van een compensatiemechanisme daarvoor. Toch onderzoekt het Hof nogmaals of de procedures eventueel voldoende rechtsbescherming zouden kunnen bieden, gelet op de toepassingspraktijk. Het Hof overweegt dat er een hoge bewijslast op de betrokken partij ligt om aan te tonen dat er vertragingen zijn, zelfs als evident is dat die aan de staat zijn toe te rekenen. Er zijn ook geen garanties voor een snel verloop van de compensatieprocedures, die

in de praktijk vaak verschillende jaren kunnen duren terwijl ze vrijwel nooit complex zijn. De te betalen griffiegelden kunnen in voorkomende gevallen disproportioneel hoog zijn, terwijl uiteindelijk lang niet altijd een compensatie wordt toegekend. Dit betekent dat klagers dit rechtsmiddel niet hoefden te benutten op nationaal niveau, maar meteen bij het EHRM over de redelijke termijn konden klagen. In alle gevallen zijn de klachten daarom ontvankelijk en oordeelt het EHRM dat art. 6 lid 1 EVRM en – voor zover daarop een beroep is gedaan – art. 13 EVRM zijn geschonden.

Nu de Armeense compensatieregeling evidente tekortkomingen vertoont, acht het Hof het aangewezen om in het licht van art. 46 EVRM de autoriteiten uit te nodigen om een specifieke regeling in het leven te roepen voor de problemen met vertragingen in de regelgeving die voldoet aan de in de EHRM-rechtspraak gestelde eisen.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 21-05-2026

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2026:0521JUD001372123

Zaaknummer: 13721/23 en 34245/23

Wetsartikelen: EVRM art. 6 lid 1, EVRM art. 13, EVRM art. 35 lid 1 en EVRM art. 46

RECHTSPRAAK

Sobczynska e.a. t. Polen, EHRM 21 mei 2026, nrs. 62765/14 en 2 andere

Drie juniorrechters wilden in 2006 doorstromen naar een functie als volwaardig rechter. Zij voldeden aan alle eisen en werden daarom door de Hoge Raad voor de Rechtspraak formeel voorgedragen voor benoeming. De President weigerde de voordracht echter te ondertekenen, zonder daarvoor redenen te geven. Gelet op het benoemingssysteem en het ontbreken van een motivering kon dit volgens het EHRM bij de juniorrechters een vermoeden van willekeur opleveren. Nu zij hierover niet konden procederen, is het recht op toegang tot de rechter (art. 6 lid 1 EVRM) geschonden.

Klagers solliciteerden in 2006 vanuit hun functies als ‘junior rechters’ naar een volwaardige positie als rechter bij een arrondissementsrechtbank. Hun benoemingen werden goedgekeurd door de Hoge Raad van Justitie (NCJ) en vervolgens voor bekrachtiging aan de President van de Republiek Polen voorgelegd. In 2008 weigerde hij zijn goedkeuring, zonder daarvoor een motivering te geven. Klagers hebben hierover geprocedeerd, maar hebben nul op het rekest gekregen omdat de rechters zichzelf onbevoegd verklaarden.

Voor het EHRM hebben klagers gesteld dat hierdoor hun recht op toegang tot de rechter (art. 6 lid 1 EVRM) is geschonden. In het Poolse rechtssysteem bestaat op zichzelf geen ‘recht om rechter te worden’, maar de Poolse Grondwet bevat wel algemene bepalingen over toegang tot de publieke dienst en procedurele rechten rondom benoemingen. Klagers bevonden zich in een regulier benoemings- en bevorderingstraject en voldeden aan alle professionele en integriteitseisen om te kunnen doorstromen naar een reguliere functie. Zij konden dus een redelijke verwachting hebben dat hun voordrachten transparant, objectief en zorgvuldig – en zonder willekeur – zouden worden beoordeeld. Klagers hebben geen enkele motivering gekregen voor de afwijzing van de voordrachten. Bovendien ontbrak een formele, voor beroep vatbare beslissing. Dit maakt het begrijpelijk dat klagers twijfels koesterden over het ontbreken van willekeur in de procedure en dat zij de weigering wilden aanvechten. Nu

daarvoor geen mogelijkheid bestond, is het recht op toegang tot de rechter geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 21-05-2026

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2026:0521JUD006276514

Zaaknummer: 62765/14 en 2 andere

Wetsartikelen: EVRM art. 6

RECHTSPRAAK

K.A. t. Oostenrijk, EHRM 19 mei 2026, nrs. 44001/22 en 22881/24

K.A. is vervolgd vanwege ernstig huiselijk geweld. Uit psychiatrisch onderzoek werd niet helemaal duidelijk of hij echt een psychiatrische aandoening had. Omdat er in ieder geval sprake was van een gevaarlijke persoonlijkheidsstructuur, is hij toch gedwongen opgenomen. Volgens het EHRM was er voldoende aanleiding om de gedwongen opname onder art. 5 lid 1 (e) EVRM te kunnen billijken. De procedure was zorgvuldig, ook omdat K.A. waar nodig werd bijgestaan door een tolk. Dat hij zijn kinderen niet als getuigen heeft kunnen ondervragen is voldoende gecompenseerd door andere procedurele waarborgen. Art. 5 lid 4 en 6 EVRM zijn daardoor niet geschonden.

Klager – van Kosovaarse herkomst – woonde van 1997 tot 2021 samen met zijn gezin (bestaande uit partner E. en vier kinderen, A., B., C. en D.). In 2020 was een van de kinderen naar een centrum voor huiselijk geweld gestapt en daar kwam aan het licht dat klager al jaren ernstig fysiek en verbaal geweld gebruikte tegen de gezinsleden. Nadat zich opnieuw een ernstig geweldincident had voorgedaan waarvan B. bij de politie melding maakte, werd B. aangehouden. Hij werd met behulp van een Albanese tolk ondervraagd en vervolgens in voorarrest genomen. Er vonden later ook verschillende verhoren plaats van de kinderen als getuigen via een videoverbinding in verband met coronamaatregelen. Ook werd klager psychiatrisch onderzocht, maar volgens psychiater K. waren er geen waarneembare ernstige psychiatrische stoornissen, al werd zij ernstig gehinderd in het onderzoek door een gebrek aan medewerking van klager en was wel sprake van een problematische persoonlijkheidsstructuur. In eerste aanleg werd klager veroordeeld tot acht jaar gevangenisstraf en gedwongen opname in een inrichting voor geesteszieke daders. Deze uitspraak bleef in hoger beroep in stand. Klager procedeerde vervolgens afzonderlijk tegen de opname in de psychiatrische inrichting, waarbij nader deskundigenbewijs werd gevraagd, ook van de eerder al betrokken K. De diagnose van K. werd in dit nadere onderzoek bevestigd,

maar gelet op de zorgen rondom de persoonlijkheidsstructuur van klager werd gedwongen opname toch aangewezen geacht.

Voor het EHRM heeft klager gesteld dat zijn gedwongen opname in de psychiatrische inrichting in strijd is met art. 5 lid 1 (e) EVRM omdat er geen daadwerkelijke diagnose is gesteld van 'geestesziekte'. Het Hof wijst op zijn eerdere rechtspraak over dit onderwerp en wijst er ook op dat er steeds ontwikkelingen zijn in de inzichten over psychiatrische aandoeningen. Bovendien is van belang dat staten een zekere discretie hebben bij het bepalen van de aanwezigheid van een 'geestesziekte' in de zin van art. 5 lid 1 (e) EVRM. In dit geval is de vraag of de vaststelling van een zorgwekkende persoonlijkheidsstructuur voldoende was als basis voor de gedwongen opname, ook al is er dan geen specifieke geestelijke stoornis aangetoond in de zin van het DSM-categoriseringssysteem. Het Hof acht daarbij relevant dat klager niet goed aan het psychiatrisch onderzoek heeft meegewerkt en dat K. heeft aangegeven dat de getuigenissen van de gezinsleden van klager wel aannemelijk maken dat sprake was van een ernstige psychiatrische aandoening. Dit is ook bevestigd door rapporten vanuit de inrichting waar klager geplaatst was. Daarmee is volgens het Hof voldoende komen vast te staan dat klager leed aan een 'werkelijke' ('true') geestelijke stoornis als bedoeld in art. 5 lid 1 (e) EVRM. Bovendien is gebleken dat deze van zodanige ernst was dat een verplichte opname in de rede lag. Weliswaar was het 'alleen nog' de echtgenote van klager die hierdoor risico liep, nu de kinderen inmiddels uit huis waren geplaatst, maar de staten hebben wel een positieve verplichting om maatregelen te treffen om huiselijk geweld zoveel mogelijk te voorkomen. Maatregelen in het licht van art. 5 lid 1 (e) EVRM kunnen tot dergelijke preventieve maatregelen worden gerekend. Deze bepaling is dan ook niet geschonden.

Onder art. 5 lid 4 EVRM heeft klager gesteld dat er tekortkomingen waren in de zorgvuldigheid van de procedure, onder meer omdat enkele gesprekken met psychiater K. in het Duits plaatsvonden, zonder hulp van een tolk. Het Hof stelt vast dat de belangrijkste gesprekken wel met behulp van een tolk zijn gevoerd en dat gebleken is dat klager voldoende Duits verstond om de gesprekken en verhoren te kunnen volgen. Art. 5 lid 4 EVRM is dan ook niet geschonden.

In het licht van art. 6 EVRM heeft klager gesteld dat hij enkele getuigen – namelijk zijn kinderen – niet heeft kunnen ondervragen. Zij hadden deze ondervraging geweigerd omdat dit emotioneel te belastend voor hen zou zijn. Het Hof acht het redelijk dat hen de weigeringsmogelijkheid is geboden omdat ze zich in een kwetsbare positie bevonden en bescherming in de rede lag. Uiteindelijk is de veroordeling in overwegende mate op hun eerder afgelegde verklaringen gebaseerd. Er zijn echter voldoende waarborgen geboden die tegenwicht konden bieden aan hun afwezigheid in de zittingzaal. Zo heeft er een ondervraging door de rechter plaatsgevonden, waarbij klager, zijn advocaat en de officier van justitie in een

andere zaal via een videoverbinding het gesprek konden volgen en ook de mogelijkheid hadden om vragen aan de kinderen voor te leggen. Klager werd daarbij bijgestaan door een tolk. Daarnaast heeft klager alle ruimte gekregen om zijn eigen verklaring af te leggen en inbreng in de zitting te leveren. De klacht over de afwezige getuigen in het licht van art. 6 EVRM is dan ook kennelijk ongegrond.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 19-05-2026

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2026:0519JUD004400124

Zaaknummer: 44001/22 en 22881/24

Wetsartikelen: EVRM art. 5 lid 1 (e), EVRM art. 5 lid 4 en EVRM art. 6 lid 3

RECHTSPRAAK

Miladze t. Georgië, EHRM 19 mei 2026, nr. 41585/23

Fietskoerier Miladze heeft in 2022 een filmpje op TikTok gezet waarin hij de burgemeester van Tbilisi, diens ambtenaren en de politie uitscheldt vanwege de verkeersinfrastructuur in de stad. Het filmpje gaat viraal, maar Miladze wordt vanwege al het gescheld beboet. Het EHRM overweegt dat gratis persoonlijke beledigingen niet worden beschermd en dat het hier ging om vergaand gebruik van scheldwoorden. Het zeer ruime verspreidingsbereik maakt optreden nog extra gerechtvaardigd, zeker nu geen andere toegangsbeperkingen zijn aangebracht dan een disclaimer wegens expliciet taalgebruik. Art. 10 EVRM is door de boete dan ook niet geschonden.

Klager is fietskoerier en activist. In 2022 plaatste hij een filmpje op TikTok waarin hij zich kritisch toonde over het beleid in Tbilisi tot verbetering van de infrastructuur voor voetgangers en fietsers. In het filmpje gebruikte hij regelmatig Georgische equivalenten van de term 'motherfucker' en 'go fuck your mother' waar het ging om de burgemeester en de politie. Het filmpje ging viraal en kreeg meer dan 100.000 views. Uiteindelijk kreeg klager een boete opgelegd vanwege het verstoren van de openbare orde. De rechters aanvaardden deze boete als rechtmatig omdat weliswaar sprake was van uitingen, maar deze gratis beledigingen vormden die niet bijdroegen aan enig publiek debat en daardoor niet werden beschermd door de vrijheid van meningsuiting. De rechters wezen er bovendien op dat via zo'n boete kon worden bijgedragen aan het tegengaan van het gebruik van seksueel expliciete, beledigende taal op veelgebruikte socialemediaplatforms.

Voor het EHRM heeft klager gesteld dat de veroordeling vanwege zijn filmpje op TikTok in strijd is met de door art. 10 EVRM beschermde uitingsvrijheid. Ten aanzien van de proportionaliteit van de inbreuk overweegt het Hof dat klager het filmpje plaatste in het kader van een breder debat over de aanpassing van de verkeersinfrastructuur in Tbilisi. Een groot deel van het filmpje had echter geen informatiewaarde, maar bestond vooral uit het uitschelden van publieke personen. Gratis persoonlijke beledigingen worden niet

beschermd door art. 10 EVRM. Daarbij komt dat ambtenaren hun werk rustig moeten kunnen doen en publiek vertrouwen moeten kunnen genieten. Waar het gaat om de aard van de opmerkingen en scheldwoorden, zijn nationale rechters beter in staat dan het Hof om te bepalen hoe ze worden gepercipieerd in de samenleving. Aannemelijk is dat de scheldwoorden tot de ergste categorie in de Georgische taal kunnen worden gerekend. Daarbij is niet duidelijk geworden dat juist het gebruik van deze taal een stilistisch doel had. Het Hof acht ook van belang dat filmpjes op TikTok zeer snel en breed verspreid worden en een groot en jeugdig publiek kunnen bereiken. Het is heel redelijk dat de nationale rechters met die factor rekening hebben gehouden in hun beoordeling van de zaak. Onder omstandigheden kunnen uitingen op internet vanwege het snelle en brede verspreidingsbereik strikter gereguleerd worden. Daarbij kan een disclaimer dat een video expliciet taalgebruik bevat (zoals hier wel aan de orde was) niet volstaan; beter is het bijvoorbeeld als toegang tot een filmpje wordt beperkt, als het niet onvrijwillig in de tijdlijn tevoorschijn komt of als leeftijds grenzen worden opgelegd. Verder overweegt het Hof dat de zaak door de nationale rechters voldoende zorgvuldig is beoordeeld en dat er geen hoge sanctie is opgelegd. Ook gelet op de margin of appreciation die staten in dit verband hebben, concludeert het Hof dat de staat 'relevant and sufficient reasons' heeft gegeven voor het opleggen van een boete en dat art. 10 EVRM niet is geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 19-05-2026

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2026:0519JUD004158523

Zaaknummer: 41585/23

Wetsartikelen: EVRM art. 10

RECHTSPRAAK

Stanković t. Bosnië en Herzegovina, EHRM 19 mei 2026, nr. 11103/23

Een zelfstandig gevestigde advocaat was verzekerd voor ziektekosten, maar als zelfstandige kwam zij niet in aanmerking voor doorbetaling van salaris tijdens een zwangerschapsgerelateerde ziekteperiode. Het EHRM overweegt dat er in Bosnië en Herzegovina relevante verschillen bestaan tussen zelfstandigen en werknemers, bijvoorbeeld omdat alleen werknemers een salaris ontvangen en bij ziekte de werkgever de eerste dertig ziekteperioden doorbetaalt. Deze verschillen maken dat het niet onredelijk is om te kiezen voor een andere behandeling, zodat het discriminatieverbod van art. 1 P12 EVRM niet is geschonden.

Klaagster is zelfstandig advocaat. Zij is voor zorgkosten verzekerd via het zorgverzekeringssysteem van de Republika Srpska. In 2019 ging zij tijdelijk met ziekteverlof in verband met zwangerschapsgerelateerde ziekte. Zij verzocht in dit verband om salariscompensatie, maar de zorgverzekeraar wees dit verzoek af omdat zij niet in loondienst was.

Voor het EHRM heeft klager gesteld dat de weigering om haar loon door te betalen op grond van het niet zijn van werknemer, in strijd komt met het door art. 1 P12 EVRM beschermde discriminatieverbod. Het Hof is bereid om aan te nemen dat het hierbij gaat om onderscheid op een 'andere status' als bedoeld in art. 1 P12 EVRM. De vraag is vervolgens of in dit geval sprake is van een ongelijke behandeling van vergelijkbare gevallen. Werknemers en zelfstandigen hebben in Bosnië en Herzegovina een verschillende juridische status en vallen onder verschillende sets van regelgeving. Daarbij is onder meer van belang dat de relevante zorgverzekeringswetten doorbetaling van 'salaris' tijdens ziekteverlof garanderen, maar dat zelfstandigen geen salaris ontvangen, maar betaald worden voor de werkzaamheden die zij (laten) uitvoeren. Gedurende de eerste dertig ziekteperioden is normaal gesproken ook de

werkgever verantwoordelijk voor de doorbetaling van salaris, terwijl dit niet het geval is bij zelfstandigen, die immers geen werkgever hebben. Dit betekent dat de posities van zelfstandigen en werknemers op relevante punten van elkaar verschillen, zoals de nationale rechter ook op goede gronden en met een uitgebreide motivering heeft geoordeeld. Weliswaar is op basis van de nu geldende socialezekerheidswetgeving het systeem veranderd en komen zelfstandigen alsnog voor salarisdoorbetaling in aanmerking, maar dit systeem is pas in 2022 in werking getreden. Daardoor is geen sprake geweest van een discriminatie in de zin van art. 1 P12 EVRM, zodat deze bepaling ook niet is geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 19-05-2026

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2026:0519JUDoo1110323

Zaaknummer: 11103/23

Wetsartikelen: EVRM art. 1 P12

RECHTSPRAAK

Mouelhi t. België, EHRM 28 april 2026 (ontv.besl.), nr. 37336/23

Een Tunesische asielzoeker heeft bij het EHRM een interimmaatregel gevraagd omdat hij naar zijn zeggen in België zonder huisvesting en materiële voorzieningen behandeling van zijn asielverzoek moest afwachten. Het EHRM heeft die maatregel verleend, maar pas veel later bleek dat de asielzoeker al ten tijde van het verzoek naar Nederland was gereisd en daar woonde. Het EHRM ziet hierin misbruik van procesrecht, waarbij het relevant acht dat onjuiste informatie is gegeven en informatie is achtergehouden, terwijl het EHRM toch al overbelast is door de vele interimmaatregelverzoeken. De zaak is daarom niet-ontvankelijk en wordt dus niet inhoudelijk behandeld.

Volgens klager, afkomstig uit Tunesië, is hij in 2020 in België aangekomen en heeft hij daar asiel aangevraagd. Naar zijn zeggen is hem aanvankelijk geen accommodatie aangeboden, maar later heeft hij een plaats in een ontvangstcentrum gekregen. Omdat hij de huisregels overtrad is hij drie keer uit dit centrum weggestuurd. In 2022 werd bovendien formeel besloten door de federale migratiedienst Fedasil dat hij op disciplinaire gronden uit het asielsysteem moest worden verbannen. In een beroepsprocedure hiertegen werd hij in het gelijk gesteld en kreeg Fedasil opdracht om hem te voorzien van huisvesting en sociale bijstand. Nu hem dit aanvankelijk niet werd gegeven, legde het EHRM per 18 oktober 2023 een interimmaatregel op om alsnog in huisvesting te voorzien; in mei 2025 werd deze maatregel opgeheven. Pas later is bij het Hof gebleken dat klager al op 18 mei 2023 asiel heeft aangevraagd in Nederland, waar hij momenteel ook verblijft.

Voor het EHRM heeft klager zich beroepen op art. 3, 6 en 13 EVRM vanwege de slechte leefomstandigheden in 2023 en het gebrek aan tenuitvoerlegging van de rechterlijke uitspraak tot het verschaffen van huisvesting. Het Hof merkt op dat klager al op het moment waarop hij

een interimmaatregel aanvraag bij het EHRM in het kader van de voorliggende procedure, niet meer in België, maar in Nederland verbleef. Zijn stellingen bij het EHRM dat hij in zeer slechte omstandigheden op straat leefde, blijken dan ook onjuist te zijn geweest. Het Hof neemt klager het verschaffen van onjuiste informatie zeer kwalijk en oordeelt dat dit ook in het kader van Regel 39 van het Procesreglement van het Hof als misbruik van procesrecht kan worden aangemerkt. Dit wordt nog verergerd doordat klager heeft nagelaten om de informatie te corrigeren nadat zijn verzoek om een interimmaatregel was gehonoreerd. Ook bij navraag in 2024 heeft hij bovendien vermeld dat hij nog steeds op straat leefde in België. Volgens het EHRM is daarmee sprake van bewuste misleiding van het Hof, in strijd met art. 35 EVRM en een aantal van de regels uit het Procesreglement. Dit is des te problematischer omdat het Hof toch al wordt overspoeld met verzoeken om interimmaatregelen, en het afdoen daarvan ten koste kan gaan van de capaciteit die overblijft om zaken te behandelen. Gelet daarop verklaart het Hof de zaak niet-ontvankelijk wegens misbruik van procesrecht.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 28-04-2026

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2026:0426DECO03733623

Zaaknummer: 37336/23

Wetsartikelen: EVRM art. 35 lid 3, EVRM art. 35 lid 4, Procesreglement van het Hof, Regel 39, Procesreglement van het Hof, Regel 44C en Procesreglement van het Hof, Regel 47 lid 7

ANNOTATIE

Jurić t. Kroatië (EHRM, 51771/21) – Subsidiariteit tussen de regels door: verzoek kostenvergoeding deels afgewezen**L.R. Glas**

1. De in mei 2026 aangenomen Chişinău Verklaring bevestigt^[1] wat voormalig EHRM-president Robert Spano al beschreef in 2014: het EHRM bevindt zich ‘in the age of subsidiarity’.^[2] Dit blijkt bijvoorbeeld uit het toenemende belang dat het EHRM hecht aan procedurele toetsing en, meer specifiek, rechtspraak waarin het Hof meer vereist dan voorheen van klagers wanneer zij hun klacht aan de orde stellen bij de nationale rechter.^[3] De voorliggende uitspraak, *Jurić t. Kroatië*, lijkt in deze subsidiariteitstrend te passen zonder dat het EHRM het beginsel daadwerkelijk aanhaalt (de *concurring* rechters doen dat overigens wel). Het EHRM hecht dus belang aan subsidiariteit tussen de regels door en dat komt naar voren in het deels niet toekennen van de kostenvergoeding onder artikel 41 EVRM (randnr. 3-9). Voordat ik hier verder op inga, vat ik de kern van de feiten en de uitspraak samen (randnr. 2). Ook besteed ik kort aandacht aan de stemverhouding en, in samenhang daarmee, de keuze voor het schrijven van een *concurring opinion* (randnr. 10).

Kern van de feiten en de uitspraak

2. Jurić was in 2013 door een erfenis eigenaar van een huis geworden. Naar dat huis leidde een weg waarvan zij ook de eigenaar was. Omdat de weg werd geasfalteerd in 2000, werd zij in 2014 eigendom van de staat gemaakt. In 2015 procedeerde Jurić tegen deze volgens haar feitelijke onteigening en eiste een schadevergoeding. De gemeentelijke rechtbank verklaarde haar zaak niet-ontvankelijk omdat de weg door de asfaltering reeds staatseigendom was geworden en de verjaringstermijn was verstreken; zij had een klacht moeten indienen uiterlijk vijf jaar na de asfaltering in 2000 (toen zij nog geen eigenaar was). De gemeentelijke rechtbank veroordeelde Jurić tot het betalen van de kosten die de stad Rijeka, de tegenpartij, had gemaakt voor juridische bijstand (in totaal 3,584,00 euro). De *county court* verwierp vervolgens het beroep van klager en het Constitutioneel Hof verklaarde ten slotte haar klacht niet ontvankelijk. In zijn uitspraak stelt het EHRM een schending vast van artikel 6 lid 1 EVRM omdat de wezenlijke kern van het recht op toegang tot de rechter was aangetast

aangezien de manier waarop de nationale rechters de verjaringstermijn hadden berekend (namelijk vanaf het moment van asfaltering) niet voorzienbaar was.

Kostenvergoeding

3. Onder artikel 41 EVRM vorderde klager 9.565,30 euro voor de kosten die zij had gemaakt bij de nationale rechter, zowel voor vertegenwoordiging als vanwege het betalen van de kosten van de tegenpartij. Daarnaast vorderde zij een bedrag voor de kosten die zij zelf had gemaakt voor het EHRM. Het EHRM kent 2.079,51 euro toe voor de kosten die klager maakte voor het proces bij het Constitutionele Hof en in Straatsburg. De vordering voor de overige kosten die klager heeft gemaakt in de nationale procedure wijst het EHRM af omdat klager de mogelijkheid heeft om deze kosten vergoed te krijgen in de procedure die volgt op haar verzoek tot heropening van de civiele procedure – een mogelijkheid die het Kroatische burgerlijk procesrecht biedt indien het EHRM een schending heeft vastgesteld.

4. In hun *concurring opinion* leggen rechters Krenc, Kučs en Adamska-Gallant uit dat, ondanks dat de uitspraak op alle punten unaniem is, zij het oneens zijn met de beperking van de kostenvergoeding zoals zojuist samengevat. Vanuit het subsidiariteitsdenken begrijpen zij de keuze, maar toch zijn zij het er mee oneens om een aantal redenen. Allereerst is de praktijk van het EHRM niet uniform; eerder kende het wel een vergoeding toe voor de kosten die bij de nationale rechter waren gemaakt, ook wanneer er een mogelijkheid tot heropening bestond. Ook merken de drie rechters op dat ze geen reden zien voor het slechts gedeeltelijk toekennen van de kostenvergoeding. Zij benadrukken dat de schending van artikel 6 EVRM autonoom is in die zin dat zij losstaat van de mogelijkheid om de civiele procedure te heropenen en compensatie te verkrijgen. Bovendien creëert de uitspraak een te grote last voor de klager die nu eigenlijk niet anders kan dan het starten van een procedure tot heropening van de zaak waarvan de uitkomst ongewis is. Mocht de uitkomst negatief zijn dan moet klager tweemaal de kosten voor een nationaal proces dragen. Tot slot benadrukken zij dat de vraag van de kostenvergoeding ‘raises fundamental issues regarding the principle of subsidiarity since those items are intrinsically linked to effective access to domestic justice and, ultimately, to the Court’. Wanneer klagers de kosten van nationale procedures moeten dragen kan dat een ‘chilling effect’ hebben en maken dat individuen wel tweemaal nadenken voordat ze een klacht bij een nationale rechter indienen over het niet naleven van een Verdragsrecht.

5. In zijn rechtspraak op basis van artikel 41 EVRM heeft EHRM drie criteria ontwikkeld waaraan moet zijn voldaan voordat het een vergoeding voor kosten en uitgaven toekent. De kosten moeten daadwerkelijk zijn gemaakt, redelijk zijn en noodzakelijk zijn voor het voorkomen van een verdragsschending of om hiervoor genoegdoening te krijgen.[4] Het is opvallend dat het EHRM de klacht niet afwijst op basis van deze criteria, maar omdat klager

de kosten op nationaal niveau kan claimen in de procedure na heropening van de civiele zaak. Tegelijkertijd is het op basis van de tekst van het verdrag niet onlogisch om het verzoek van klager af te wijzen. Artikel 41 EVRM schrijft immers voor dat het Hof billijke genoegdoening kan toekennen 'indien het nationale recht van de betrokken [staat] slechts gedeeltelijk rechtsherstel toelaat'. Ook artikel 41 EVRM is daarmee een uiting van de subsidiariteitsgedachte:[5] waar nationale rechters kunnen beslissen moeten zij daartoe de ruimte krijgen. Kroatische rechters hebben die mogelijkheid. Zij kunnen in de procedure na heropening een nieuwe uitspraak doen over de kosten die iemand heeft gemaakt bij rechtbanken en het Supreme Court.[6] Het EHRM geeft hen die mogelijkheid in de voorliggende zaak en handelt daarmee in overeenstemming met de subsidiariteitsgedacht.

6. De *concurring* rechters werpen tegen dat de rechtspraak van het EHRM op het punt van kostenvergoeding niet uniform is onder verwijzing naar een uitspraak tegen Zwitserland. In die uitspraak kende het Hof wel een vergoeding toe voor kosten en uitgaven terwijl heropening of herziening van een nationale uitspraak mogelijk was nadat het EHRM een schending had gevonden.[7] Het is echter onduidelijk of deze tegenwerping hout snijdt aangezien het voor mij onduidelijk is of op basis van Zwitsers recht[8] het ook mogelijk is, zoals dat in Kroatië het geval is, om de kosten vergoed te krijgen uit eerdere nationale procedures in de procedure na heropening of herziening.[9] Als dat in Zwitserland niet zo is, dan is Kroatië misschien een uniek voorbeeld van waar dat wel kan en is de rechtspraak op dit punt misschien wel uniform, ook aangezien het Hof in twee eerdere Kroatische zaken juist wel vergelijkbaar oordeelde als in de voorliggende zaak op het punt van kosten en uitgaven.[10]

7. Zoals eerder opgemerkt schrijven de *concurring* rechters ook dat ze geen reden zien voor het deels toekennen van de kostenvergoeding (enkel voor de kosten voor het EHRM en het Constitutionele Hof). In hun argumentatie betrekken zij echter niet het gegeven dat het Kroatische recht in de procedure die volgt op een verzoek na heropening niet de mogelijkheid biedt om deze kosten vergoed te krijgen (dit geldt alleen voor de kosten voor lagere rechtbanken en het Supreme Court). Deze nuance in het Kroatisch burgerlijk procesrecht wordt echter alleen duidelijk in een eerdere uitspraak tegen Kroatië,[11] in de voorliggende uitspraak wordt het nationale recht niet zo duidelijk weergegeven.

8. Zoals de *concurring* rechters benadrukken is de vergoeding van kosten en uitgaven een belangrijk punt voor klagers en heeft de voorliggende uitspraak wellicht een 'chilling effect' op de bereidheid van klagers om een schending door Kroatië aan de kaak te (laten) stellen. Of de extra last op de klager nu echt zoveel groter is omdat de vergoeding van bepaalde kosten en uitgaven niet is toegekend is overigens de vraag. Klager moet immers hoe dan ook een procedure tot heropening starten om haar eigendom terug te krijgen of compensatie te krijgen

voor de onteigening en de kosten en uitgaven zullen als onderdeel van die procedure aan bod komen. Wat het EHRM wel duidelijker had kunnen maken naar aanleiding van de kritiek van de drie ‘concurring’ rechters is dat de keuze om geen vergoeding van kosten en uitgaven toe te kennen is ingegeven door het subsidiariteitsbeginsel, dat het hiermee al dan niet een nieuwe weg inslaat, en dat het op dit specifieke punt het subsidiariteitsbeginsel blijkbaar van groter belang acht dan het belang van klager bij een snelle en zekere afwikkeling van de kosten en uitgaven.

9. In Nederland bestaat overigens niet de mogelijkheid om een civiele procedure te heropenen naar aanleiding van een door het EHRM vastgestelde verdragsschending,^[12] laat staan de kosten en uitgaven vergoed te krijgen bij de nationale rechter. De kwestie in de voorliggende zaak speelt daarom niet in Nederland.

De stemverhouding en concurring opinion

10. Het is tot slot opmerkelijk dat de *concurring* rechters die het niet eens zijn met een onderdeel van de uitspraak desondanks voor dat punt hebben gestemd. In de praktijk had hun tegenstem overigens weinig uitgemaakt: zij waren met drie personen in de minderheid in een kamer van zeven rechters. Daarmee samenhangend is het opmerkelijk dat de rechters vervolgens een *concurring opinion* schrijven aangezien zo’n stuk wordt geschreven indien een rechter het *eens* is met de conclusies van het EHRM maar het nodig acht om de zijn argumentatie verder te verduidelijken en ontwikkelen.^[13] Deze keuze voor een *concurring opinion* is natuurlijk wel weer logisch verklaarbaar gezien hun voorstem.

L.R. Glas

Universitair hoofddocent internationaal en Europees recht, Radboud Universiteit

[1] Comité van Ministers, ‘Chişinău Verklaring’, CM(2026)99-final, 15 mei 2026, zie met name paras. 4-5.

[2] R. Spano, ‘Universality or Diversity of Human Rights?: Strasbourg in the Age of Subsidiarity’, *Human Rights Law Review* 2014, p. 487-502.

[3] L.R. Glas, ‘The age of subsidiarity? The ECtHR’s approach to the admissibility requirement that applicants raise their Convention complaints before domestic courts’, *Netherlands Quarterly of Human Rights* 2023, p. 75-96, p. 80-81.

[4] EHRM 13 juli 1995, ECLI:CE:ECHR:1995:0713JUD001813991 (*Tolstoy Miloslavsky/het Verenigd Koninkrijk*), par. 77.

[5] EHRM 11 oktober 2022, ECLI:CE:ECHR:2022:1011JUD007863012 (*Beeler/Zwitserland*), par. 120.

[6] EHRM 25 oktober 2021, ECLI:CE:ECHR:2021:1125JUD004129519 (*Baljak e.a./Kroatië*), par. 54.

[7] *Beeler/Zwitserland* (reeds aangehaald), pars. 117-28.

[8] CDDH, 'Compilation of written contributions on the provision in the domestic legal order for re-examination or reopening of cases following judgments of the Court', 31 maart 20216, DH-GDR(2015)002REV, par. 115.

[9] *Baljak e.a./Kroatië* (reeds aangehaald), par. 54.

[10] *Baljak e.a./Kroatië* (reeds aangehaald), par. 54; EHRM 19 mei 2022, ECLI:CE:ECHR:2022:0519JUD005411515 (*Žic/Kroatië*), par. 39.

[11] *Baljak e.a./Kroatië* (reeds aangehaald), par. 54.

[12] CDDH (reeds aangehaald), p. 67.

[13] A. Kovler, 'Separate Opinion: European Court of Human Rights (ECtHR)', in: A. Peters & H. Ruiz Fabri (red.), *Max Planck Encyclopedia of International Procedural Law*, Oxford: Oxford University Press 2021, par. 5.

ANNOTATIE

**Italgomme Pneumatici S.R.L. e.a. t. Italië (EHRM, 36617/18)
– Verenigbaarheid van onaangekondigde, niet-
strafrechtelijke belastingcontroles met artikel 8 EVRM**

J.P. Boer en S.C.W. Douma

1. Op 6 februari 2025 heeft het EHRM zich uitgesproken over de verenigbaarheid van onaangekondigde, niet-strafrechtelijke belastingcontroles met art. 8 EVRM.[1] In deze zaak – hierna ook: “Italgomme” – ging het om het binnentreden van verschillende bedrijfsruimtes alsmede het meenemen van documenten tijdens door de Italiaanse belastingautoriteiten uitgevoerde belastingcontroles.

2. Voor de Nederlandse rechtspraak raakt deze uitspraak aan de artikelen 47 en 50 van de Algemene wet inzake rijksbelastingen (“AWR”). In tegenstelling tot eerdere (en latere) EHRM-arresten inzake artikel 8 EVRM en derdenonderzoeken ziet dit arrest op belastingcontroles in de bedrijfsruimte van de belastingplichtige zelf – een noviteit.[2] Dit maakt het arrest voor de Nederlandse praktijk van bijzonder belang.[3]

3. Na een samenvatting van de feiten volgt een analyse van het arrest. Daarna wordt het relevante Nederlandse juridische kader uiteengezet en beoordeeld welke betekenis het arrest heeft voor de Nederlandse rechtspraak.

Casus

4. Tussen 2018 en 2022 betraden functionarissen van de *Guardia di Finanza* (vergelijkbaar met de FIOD) en/of de *Agenzia delle Entrate* (vergelijkbaar met de Belastingdienst) bedrijfsruimtes van verzoekers om de naleving van verschillende fiscale verplichtingen te controleren. De daarvoor vereiste machtigingen waren afgegeven door het lokale hoofd van de betrokken diensten op grond van Italiaanse lagere wetgeving.[4]

5. Verzoekers werden verplicht hun boekhouding, facturen, bedrijfsregisters en overige fiscaal relevante documenten over te leggen. Daarbij werden verzoekers expliciet gewezen op de mogelijke gevolgen van weigering om deze stukken te verstrekken, zoals bewijsuitsluiting in

hun nadeel, de oplegging van administratieve sancties en de vaststelling van de belastbare grondslag op basis van fiscale vermoedens. Uiteindelijk werkten alle verzoekers en/of hun vertegenwoordigers onder protest mee aan de belastingcontroles.[5]

Oordeel EHRM

Inbreuk op artikel 8 lid 1 EVRM

6. Het EHRM herhaalt dat artikel 8 EVRM – het recht op eerbiediging van het privéleven, familie- en gezinsleven – niet alleen van toepassing is op woningen, maar ook op bedrijfsruimtes. Hoewel verzoekers de Italiaanse autoriteiten toestemming hebben gegeven voor het betreden van hun bedrijfsruimtes, geschiedde dit onder dreiging van een bestuurlijke boete, waardoor het recht van verzoekers op eerbiediging van hun ‘woning’ en correspondentie in het gedrang kwam.[6]

7. Vervolgens kwalificeert het EHRM de aard van de geconstateerde inbreuk en oordeelt dat een belastingcontrole minder ingrijpend is dan een strafrechtelijke doorzoeking, waardoor de betrokken autoriteiten een ruimere beoordelingsmarge genieten bij de inrichting en uitvoering van dergelijke controles dan bij de strafrechtelijke evenknie.[7] Desalniettemin oordeelt het EHRM dat een stringente toetsing moet plaatsvinden wanneer de betrokken autoriteiten tijdens een belastingcontrole grote hoeveelheden documentatie meenemen.[8]

Rechtvaardiging ex artikel 8 lid 2 EVRM

8. Een inbreuk op artikel 8 lid 2 EVRM kan worden gerechtvaardigd, indien deze, naast andere vereisten, ‘in accordance with the law’ plaatsvindt.[9] De discretionaire bevoegdheden van de belastingautoriteiten dienen afdoende te zijn ingeperkt om te waarborgen dat inbreuken op artikel 8 EVRM voldoende voorzienbaar zijn.[10] De Italiaanse (lagere) wetgeving schoot op dit punt echter tekort. Zo ontbrak een motivering(spllicht) voor de uitvoering van belastingcontroles, was de toestemming niet schriftelijk vastgelegd en boden de ministeriële richtlijnen onvoldoende duidelijkheid over de selectie van de te controleren bedrijven.[11]

9. Indien echter de discretionaire bevoegdheden onvoldoende zijn ingeperkt, kunnen procedurele waarborgen een inbreuk op artikel 8 lid 1 EVRM alsnog rechtvaardigen. Rechterlijke toetsing kan hierbij *ex ante* dan wel *ex post* plaatsvinden. Een *ex ante* rechterlijke beoordeling ontbrak in het Italiaanse wettelijke kader[12] en de rechterlijke toetsing *ex post* bleek onvoldoende; een rechtsgang bij de bestuursrechter stond slechts open bij het volledig ontbreken van toestemming voor het binnentreden van bedrijfsruimtes. Daarbij was herstel van de inbreuk onzeker en zou deze in casu te laat komen. Voorts was civielrechtelijke toetsing slechts in uitzonderlijke gevallen mogelijk.[13]

10. De Straatsburgse rechter zag zich, gelet op bovenstaande inbreuk, genoodzaakt de Italiaanse wetgever van aanwijzingen te voorzien op de inbreuk op te heffen.[14] Op grond van artikel 46 EVRM droeg hij de Italiaanse wetgever op duidelijke criteria te formuleren voor het instellen van belastingcontroles, een motiveringsplicht in te voeren en te voorzien in effectieve – zo nodig tussentijdse – rechterlijke toetsing, ook indien het onderzoek (uiteindelijk) niet leidt tot oplegging van een (naheffings)aanslag.[15]

Nederlands juridisch kader

11. Bij de beoordeling van de betekenis van deze uitspraak voor de Nederlandse rechtspraak is allereerst het onderscheid tussen het fiscale bestuursrecht en het (fiscale) strafrecht van belang. Waar het strafrechtelijk domein voorziet in opsporingsbevoegdheden (waaronder binnentreden) op grond van het Wetboek van Strafvordering (en de artikelen 83 e.v. AWR), gaat het in de fiscale context om de bestuursrechtelijke bevoegdheid van artikel 50 AWR tot het betreden van bedrijfsruimtes ('waarneming ter plaatse' (wtp)).[16] Voornoemde bevoegdheid kan door de belastinginspecteur zelfstandig en zonder rechterlijk bevel worden uitgeoefend, zij het dat deze bevoegdheid in beginsel is beperkt tot 'waarnemingen ter plaatse' (zoekend rondkijken).

12. Aan een belastingplichtige die *geen* toegang verleent tot het bedrijfsgebouw en aldus niet voldoet aan de verplichting van artikel 50 AWR, kan ingevolge artikel 67ca AWR een bestuurlijke verzuimboete worden opgelegd van maximaal 5.514 euro. Omkering en verzwaring van de bewijslast ex artikel 27e AWR kan echter niet worden toegepast in een dergelijk geval.[17]

13. Artikel 50 AWR wordt in de praktijk vaak gecombineerd met de informatieverplichting van artikel 47 AWR, de bevoegdheid voor de inspecteur om 'desgevraagd' informatie van de belastingplichtige te verkrijgen.[18] Bij weigering om te voldoen aan een dergelijk informatieverzoek, kan de inspecteur een informatiebeschikking opleggen (artikel 52a AWR). Niet-naleving van een onherroepelijke informatiebeschikking leiden tot omkering en verzwaring van de bewijslast (artikel 27e AWR), of oplegging van een vergrijpboete en/of strafrechtelijke vervolging. In de literatuur is wel gesuggereerd dat de relatief lage verzuimboete voor het weigeren van toegang tot de bedrijfsruimte zal samenhangen met de sancties die veelal gelijktijdig zullen worden opgelegd op grond van art. 47 AWR.[19]

14. Belastingplichtigen kunnen een informatiebeschikking in bezwaar en beroep aanvechten. Los hiervan kan de inspecteur een last onder dwangsom vorderen in een civielrechtelijke kortgedingprocedure (vgl. artikel 52a lid 4 AWR).[20]

Hoe verhoudt Italgomme zich tot het (Nederlandse) juridisch kader?

Afbakening discretionaire bevoegdheden van (belasting)autoriteiten

15. De wettelijke grondslag voor het binnentreden van bedrijfsruimtes en het opvragen van documenten in het Italiaanse recht vertoont sterke overeenkomsten met (de combinatie van) de artikelen 47 en 50 AWR. Zo vonden ook de Italiaanse belastingcontroles hun grondslag in een breed geformuleerde formele wet.[21] Zoals hierna zal blijken, ontbreekt net als in Italië, in Nederland een verdere inperking van discretionaire bevoegdheden in een ministeriële regeling of beleidsregels van de Belastingdienst.

16. De formulering van deze wetsartikelen laat echter een ruime beoordelingsmarge voor de belastingautoriteiten.[22] Zo strekt de informatieverplichting van artikel 47 AWR zich uit tot “gegevens en inlichtingen (...) welke voor de belastingheffing (...) van belang *kunnen* zijn” en geldt de ‘toegangsverplichting’ van artikel 50 AWR voor alle gevallen waarin de toegang “voor een ingevolge de belastingwet te verrichten onderzoek *nodig* is”. Voorts volgt uit de Nederlandse rechtspraak dat, hoewel de belastingautoriteiten gebonden zijn aan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, een geslaagd beroep op deze beginselen “niet eenvoudig” is.[23] Daarbij komt dat digitale opslag van bedrijfsgegevens de reikwijdte van de bevoegdheden *de facto* verder heeft vergroot. Dientengevolge rijst de vraag of de Nederlandse (wettelijke) beperkingen op belastingcontroles in het licht van *Italgomme* als toereikend kunnen worden beschouwd.

Effectieve procedurele waarborgen tegen willekeur: rechtsbescherming

17. Gelet op deze ruime discretionaire bevoegdheid gaat naar aanleiding van dit EHRM-arrest de aandacht uit naar de effectieve rechtsbescherming binnen het Nederlandse rechtstelsel.

18. In Nederland kan ten aanzien van de effectieve rechtsbescherming *ex ante* worden gewezen op de bezwaar- en beroepsmogelijkheden met betrekking tot een informatiebeschikking. Echter, zoals eerder opgemerkt, wordt deze rechtsbescherming uitgehold doordat de inspecteur gelijktijdig een civielrechtelijk kort geding kan aanspannen.[24] Bovendien wordt een informatie*beschikking* pas vastgesteld nadat een belastingplichtige heeft geweigerd te voldoen aan een informatie*verzoek*, waardoor de bescherming tegen een eventuele inbreuk als gevolg van het niet-meewerken aan het informatieverzoek in feite pas achteraf effectief wordt. Verder hoeven belastingautoriteiten niet te beschikken over een rechterlijke machtiging om bedrijfsruimtes te betreden en bedrijfsgegevens mee te nemen.

19. In rechtsbescherming *ex post* is slechts voorzien in die zin dat belastingplichtigen de sancties die zijn verbonden aan niet-naleving van artikelen 47, 50 en 52a AWR bij de bestuursrechter kunnen aanvechten. Wattel stelde in 2006 dat de Nederlandse

belastingautoriteiten niet beschikken over de “bevoegdheid tot reële executie” bij onaangekondigde belastingcontroles: zonder toestemming van de belastingplichtige kunnen de autoriteiten bedrijfsruimtes niet binnentreden op grond van artikel 50 AWR.[25] Eventuele sancties die kunnen worden opgelegd, indien de belastingplichtige het binnentreden niet toestaat, staan onder rechterlijke controle *ex post*. Volgens Wattel maakte dit de Nederlandse procedurele waarborgen EHRM-proof.

20. Koopman wees daarentegen op het feit dat de Nederlandse belastingautoriteiten fiscale controlebevoegdheden kunnen uitoefenen onder dreiging van bestuurlijke sancties en strafrechtelijke vervolging.[26] De vraag rijst dan of belastingplichtigen wel effectieve (rechterlijke) waarborgen toekomen indien de gang naar de rechter alleen openstaat onder dreiging van (strafrechtelijke) sancties. Uit Luxemburgse rechtspraak volgt dat dit problematisch is.[27]

21. In het licht van *Italgomme* lijkt de redenering van Koopman overtuigend. Hoewel in de Nederlandse context de belastingplichtige toestemming dient te verlenen voor binnentreding, is deze weigering gelet op de (gezamenlijke) sancties niet zonder consequenties. Bovendien zullen belastingplichtigen bij een verrassingsbezoek van de fiscus lang niet altijd hun rechten paraat hebben. Het EHRM benadrukte namelijk dat procedurele waarborgen daadwerkelijk effectief dienen te zijn. Indien de geboden rechtsbescherming in de praktijk moeilijk toegankelijk blijkt te zijn – bijvoorbeeld omdat bestuursrechtelijke rechtsbescherming pas openstaat bij de oplegging van een (naheffings) aanslag – verliest zij in belangrijke mate haar effectiviteit. Hoewel de Nederlandse praktijk niet evident in strijd lijkt met deze regels, raden wij een nadere inkadering van de wtp aan in de vorm van beleidsregels die het handelen van de belastingautoriteiten via de algemene beginselen van behoorlijk bestuur kunnen normen.

Conclusie

22. Het arrest *Italgomme* vormt een belangrijk precedent: voor het eerst is het betreden van bedrijfsruimtes in een niet-strafrechtelijke context aan artikel 8 EVRM getoetst. Het EHRM heeft verschillende eisen geformuleerd. De rechtvaardiging van een inbreuk op artikel 8 lid 1 EVRM is afhankelijk van de aanwezigheid van een duidelijke wettelijke grondslag, voldoende inperking van discretionaire bevoegdheden en effectieve rechtsbescherming.

23. Niet alleen in Nederland maar ook in andere landen wordt betwijfeld of de nationale wetgeving aan deze vereisten voldoet.[28] De ruime formulering van de bevoegdheden in artikelen 47 en 50 AWR, de beperking van rechtsbescherming tot gevallen waarin een informatiebeschikking is gegeven en de dreiging van sancties bij niet-medewerking nopen tot een kritische herbezinning van het Nederlandse kader. De Nederlandse wetgever zou er goed

aan doen de instructies van het EHRM aan de Italiaanse wetgever grondig te bestuderen.

Prof. J.P. Boer & Prof. S.C.W. Douma

[1] EHRM 6 februari 2025, ECLI:CE:ECHR:2025:0206JUD003661718 (*Italgomme Pneumatici S.R.L. e.a./Italië*).

[2] Zie bijvoorbeeld EHRM 14 maart 2013 ECLI:CE:ECHR:2013:0314JUD002411708 (*Bernh Larsen Holding AS e.a./Noorwegen*) en EHRM 8 januari 2026 ECLI:CE:ECHR:2026:0108JUD004060719 (*Ferrieri and Bonassisa/ Italië*).

[3] E.W. Thomas, “Italgomme. Violation of right to respect for home and correspondence. Lack of sufficient procedural safeguards in tax-related inspections” H&I 2025/190.

[4] *Italgomme Pneumatici S.R.L. e.a./Italië*, par. 5 en 6.

[5] *Italgomme Pneumatici S.R.L. e.a./Italië*, par. 7-10 en 79.

[6] *Italgomme Pneumatici S.R.L. e.a./Italië*, par. 78-79.

[7] *Italgomme Pneumatici S.R.L. e.a./Italië*, par. 82. Het EHRM erkent hierbij de spanning tussen effectieve belastingcontrole en het beschermen van de rechtsstaat. Zie hierover: L. Ionescu, “The Crime of Obstructing Financial, Tax, or Customs Inspections and the Legal entity’s Right to the Inviolability of its Premises”, *Dreptful* 2025/116.

[8] *Italgomme Pneumatici S.R.L. e.a./Italië*, par. 84.

[9] *Italgomme Pneumatici S.R.L. e.a./Italië*, par. 95.

[10] *Italgomme Pneumatici S.R.L. e.a./Italië*, par. 106.

[11] *Italgomme Pneumatici S.R.L. e.a./Italië*, par. 109-111. In het geval van verzoekers was er dan ook geen rechtvaardiging voor de belastingcontrole gegeven, zie par. 114.

[12] *Italgomme Pneumatici S.R.L. e.a./Italië*, par. 122.

[13] *Italgomme Pneumatici S.R.L. e.a./Italië*, par. 127-129.

[14] De Italiaanse wetgever heeft inmiddels enkele aanpassingen verricht. Zie hierover: F. Bertocchi, “Primi effetti della sentenza Italgomme della Corte EDU: un altro caso di violazione “di carattere sistematico” dell’art. 8 CEDU?”, *Rivista di Diritto Tributario* 31 mei 2025. De Italiaanse Belastingdienst heeft enkele richtlijnen uitgevaardigd vóór de uitspraak van het

EHRM, waaraan het EHRM in zijn uitspraak refereert (par. 112). Aangezien de feiten van onderhavig arrest zich hebben afgespeeld vóór de uitvaardiging van deze richtlijnen, heeft het EHRM hieraan niet getoetst.

[15] *Italgomme Pneumatici S.R.L e.a./Italië*, par. 148.

[16] Vanwege het verplichte karakter van de bestuursrechtelijke bevoegdheden kunnen deze bevoegdheden “kenmerken vertonen van de opsporingssfeer. Ambtenaren hebben tevens op grond van artikel 5:15 Awb het recht een bedrijfsruimte binnen te treden.” M. Snippe, *De integratie van fiscale gegevens in het rijksbrede toezicht* (FM nr. 155) 2018/5.6.1.

[17] R.M.P.G. Niessen-Cobben, “Commentaar op artikel 50 AWR”, NDFR.nl geraadpleegd op 24 maart 2026.

[18] C. Hofman. *Het systeem van sanctionering van fiscale fraude* (FM nr. 166) 2021/4.3.4.1

[19] G.M.J.E. de Bont, ‘De waarneming ter plaatse’, in: *Fiscale Inlichtingenverplichtingen* (2013), onderdeel 6.5.

[20] Hoge Raad (civiele kamer) 18 september 2009, nr. 08/01490, NTFR 2009/2048.

[21] *Italgomme Pneumatici S.R.L. e.a./Italië*, par. 104.

[22] Snippe 2018/5.6.1; Hofman 2021/4.3.4.1.

[23] C. van Pelt, “Het recht op privacy bij derdenonderzoeken”, WFR 2017/210.

[24] A.M.E Nuyens en G.H. Ulrich, “De informatiebeschikking: rechtsbescherming of slechts illusie”, *TFB* november 2011/8.

[25] Conclusie A-G Wattel 23 september 2005, ECLI:NL:PHR:2005:AU3140, punt 4.6.

[26] R.J. Koopman, “Franse bouwfraude en de waarneming ter plaatse”, NTFR 2002/1604.

[27] HvJ EU 6 oktober 2020, zaak C-245/19 (État luxembourgeois (Droit de recours contre une demande d’information en matière fiscale), ECLI:EU:C:2020:795, punt 66.

[28] Ook in andere landen wordt gepleit voor aanpassing van het wettelijk kader. In de Roemeense literatuur bepleit Ionescu een vereiste van voorafgaande rechterlijke toestemming bij belastingcontroles, zie Ionescu 2025. In Spanje wordt een soortgelijke discussie gevoerd, zie hierover: A. M. V. Pérez, “Tax Investigation of legal persons and implications for the right to inviolability of the home. Reflections in the light of European case law” *Revista de Estudios Europeos* 2025/86, p. 99-129. Ten slotte zijn in België enkele advocaten in de pen geklommen,

zie hiervoor: O. Bertin, 'The Belgian regime governing searches of business premises for tax purposes is not in compliance with the European Convention on Human Rights', [lexology.com](https://www.lexology.com), 10 maart 2026 en V. Vercauteren, C. Dillen & T. Anil, 'Europees Hof voor de Rechten van de Mens bevestigt belang van grondrechten bij fiscale visitatie', [tiberghien.com](https://www.tiberghien.com), 17 juni 2025.